

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“

област на висше образование: 7.Здравеопазване и спорт,

професионално направление: 7.4. Обществено здраве

и научна специалност „Управление на здравните грижи“

обявен в ДВ, бр.37/27.04.2018 г.

Със Заповед № Р-109-224/02.05.2018 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р П Стоянов“ – Варна съм определена за член на Научно жури и на основание Заповед Р 109-319/ 01.06.2018 г. - да изготвя становище по процедура за заемане на академичната длъжност „доцент“ с единствен кандидат гл.асистент Катя Генова Егурузе , доктор по управление на здравните грижи, в Катедра „Здравни грижи“, Факултет Обществено здравеопазване, Медицински Университет „Проф. Д-р П. Стоянов“ – Варна.

Кратки данни за кариерно развитие на докторантката. Катя Генова е родена на 18.07.1968 г. През 1988 г. завършва средно специално образование, специалност медицинска сестра в Института за подготовка на здравни кадри „Д-р Ненчо Николаев“ във Варна. През 1995 г. придобива полувисше образование в ПМИ - Варна. През 1998 г. завършва първия в страната випуск на бакалавърска програма по Здравни грижи, специалност „Ръководител на здравни грижи“ и „Преподавател по практика“ - в Медицински университет - София. През 2004 г. завършва магистърска степен по Обществено здравеопазване в МУ - Варна. През 2014 г. придобива специалност „Първични здравни грижи“. След успешна защита на дисертационен труд на тема **„Приносна роля на медицинската сестра в превенцията на карцинома на гърдата“** през 2016 г. придобива ОНС „доктор по управление на здравните грижи“.

Професионалния си път започва през 1988 г. като медицинска сестра в Трето вътрешно отделение на Общинска болница – Добрич, а от 1998г. до 2001 г. е старша сестра на същото отделение. От 2001г. до 2008 г. е преподавател по практика в Медицински колеж - Добрич. След реформите в сестринското образование постъпва в Медицински университет – Варна, катедра по Здравни грижи като преподавател, а от 14.04.2011г. е асистент в същата катедра. От 2017 г. след конкурс заема длъжността „главен асистент“. В течение на целия си професионален път досега, Катя Генова се усъвършенства в областта на здравните науки и съвременната медицинска практика.

Завършила е 33 курса за непрекъснато обучение на разнообразни теми, като съвременни изисквания към болничната дезинфекция, лечение на хронични и трудно заздравяващи рани, палиативни грижи, здравно законодателство, рак на гърдата, съвременни практики в подкрепа на кърменето, грижи за диабетно болни, акушерски модел на грижа, наставничество в сестринството и др. Владее на базово ниво английски и руски езици. Членува в БАПЗГ, Българската асоциация по общественото здраве и Европейската асоциация по общественото здраве (EUPHA).

2. Общо описание на представените материали и изпълнение на наукометричните критерии.

Кандидатката се явява на конкурса с научна продукция включва общо **56** заглавия, от които: *автореферат на дисертационен труд – 1, монография - 1, учебници и учебни ръководства - 5, пълнотекстови публикации - 49. От тях - в научни списания - 25, в т.ч. 7 в чуждестранни и 24 в рецензирани научни сборници от проведени научни форуми. Докладите от 16 конференции и други научни форуми са публикувани в приложения на списания Варненски медицински форум и *Scirta Salutis Publicae*. Документирани са 32 участия на *научни форуми* с резюмета, които не се рецензират, но са доказателство за общественно-научната активност на кандидатката. От общия брой трудове 40 са на български език, 3 –на английски и 6 - на руски език. Разпределението на научните трудове по място на кандидатката в авторските колективи показва, че тя е *самостоятелен автор* на 16 публикации - 28,57%, в т.ч. една монография и един учебник; *първи автор* е в 13 публикации - 23,21% или общо в 29 публикации е *самостоятелен и първи автор*, което представлява **51,78%** от всички заглавия - свидетелство за възможностите да заема самостоятелна и водеща роля в изследователски екипи.*

Цитации не са представени. Кандидатката отговаря на количествените наукометрични критерии, заложи в Правилника за развитие на академичния състав на МУ - Варна за заемане на академична длъжност „доцент”.

3. Качествена оценка на научно-изследователската дейност и приноси.

Представената научна продукция на кандидата е по темата на конкурса. В авторската справка кандидатката е систематизирала публикациите си в 4 направления, допълнени с едно - Вария. Най-значими по обем и съдържание са **приносите в областта на Сестрински грижи при пациенти с онкологични заболявания (№ 1, 2, 9, 10, 12, 15, 17, 18, 21, 24, 32, 40, 41, 43, 47)**. Те са резултат на продължителна изследователска работа на авторката. Изходна точка на работите ѝ е, че медицинските сестри със съвременното

си по-високо образование и традиционния за професията хуманистичен и емоционален заряд могат да участват в посрещане на значителна част от комплексните потребности на онкологично болните (ОБ). Тези потребности, респ. грижи, ще се увеличават по вид, продължителност във времето и място на оказване - от съсредоточване в интензивните отделения към извънболнични условия. Съответно на тези промени се разширяват по брой и вид ролята на онкологичната медицинска сестра - важен член на мултидисциплинарния екип. В голям брой публикации и най-пълно в **монографията** си „Грижи за онкологично болни - предизвикателства за медицинските сестри“ Катя Генова развива теоретически и предлага практически решения на проблема. Високо оценявам монографията поради новаторската ѝ тематика, представените образци на добри практики, богатството на идеи за развитие на сестринската грижа, личния принос на авторката за разработване концептуално и в организационен план на ролята и обучението на медицинската сестра в онкологичната практика. Монографията ще бъде сериозно ръководство по онкологично сестринство. Тя напълно отговаря на изискванията за хабилитационен труд на Правилника на МУ - Варна за заемане на АД „доцент“.

Най-важни приноси с познавателно-приложен характер в направление „Сестрински грижи при пациенти с онкологични заболявания“ са:

- ✓ Направен е анализ на нормативни документи и приложението им, отнасящи се до профилактика на онкологичните заболявания у нас и в чужбина;
- ✓ Събрани, изяснени и представени са термини, отнасящи се до основни понятия в онкологичното сестринство, което ще допринесе за еднозначната им употреба и тълкуване и ще подпомогне обучението на студенти, професионалисти, както и изследователската работа;
- ✓ Проучени са здравните знания, нагласи и поведение на жените по отношение на рак на гърдата;
- ✓ Проучени са компетенциите на медицинските сестри за работа с жените и семействата им за профилактика на рака на гърдата.

Практико-приложни приноси са:

- Разработен и предложен е **Модел на сестринска онкологична грижа**, който да подобри качеството на грижата за пациентите и да улесни работата на медицинската сестра в извън онкологичните структури. Основни направления на дейностите в модела: *обучение на медицинските сестри, грижи за ОБ* (скрининг, оценка на симптомите, наблюдение, контрол на болката и др., *обучение на пациентите и*

близките им (превенция, хранителен режим, за справяне със страничните ефекти от лечението);

- Разработен е **План за грижи** в 10 части;
- Предоставянето на сестрински грижи за ОБ да се предхожда от тематично обучение за повишаване на теоретичната и практическа подготовка на медицинските сестри по време и след базовото образование;
- За навременна и квалифицирана помощ в малките и труднодостъпни населени места за профилактична и лечебна грижа са подходящи мобилни групи от специалисти, в т.ч. и медицински сестри;
- Участие на медицинските сестри в профилактика на онкологични заболявания чрез предоставяне на информация, провеждане на обучение, даване на съвети на пациентите;
- Модел за обучение на жените по профилактика на рак на гърдата чрез подходящо включване на информация в ЛАК, в т.ч. и за участие в превантивни мероприятия.

Публикациите по второ направление **Палиативни и хосписни грижи (3, 7, 8, 20, 28)** разглеждат същността и историческото развитие на тези грижи. Специално внимание е обърнато на ролята на медицинската сестра в оказването им, както като член на мултидисциплинарен екип, така и като относително самостоятелно участие в контрола на болката, храненето, управление на симптомите, съпътстващи прогресирането на заболяванията.

Трето направление **Обучение на студенти в направление Здравни грижи (4, 5, 6, 11, 30, 33, 34, 42, 46, 50, 53, 54)** обхваща публикации писани в продължителен период от време, още от първите години на преподавателската ѝ кариера. Тя и колективите, с които работи, проучват мотивация за избор на професия, нагласи за бъдеща реализация, фактори, влияещи върху качеството на образователния процес, създаване на умения за общуване с пациентите. Резултатите от тях имат значение за оперативно управление на учебния процес, но проследяването им в динамика може да допринесе за реконструкция на процеса за изграждане на визията за съвременна медицинска сестра.

Четвъртото направление **Роля на медицинската сестра в съвременното здравеопазване (9, 25, 26, 27, 39, 48, 51, 52, 55)** включва публикации на К. Генова, които са продиктувани от интереса ѝ към новите технологии в медицината, които безспорно трайно ще въздействат върху професията на медицинската сестра и ще водят до промени в нея. Разгледани са конкретни промени в урологичната и ендокриноложична практики,

както и възможности за реализация на медицинската сестра в роботизираната хирургия. Това направление е перспективно както за кандидатката за доцент, така и за преподавателския състав на катедрата, защото ще бъде стимул да свързват обучението на студентите с бързо развиващата се клинична практика.

Във **Вария (13, 14, 16, 22, 23, 29, 31, 35, 35, 36, 37, 38, 44, 45, 56)** попадат публикации, несвързани с гореизброената тематика. Част от тях са посветени на разнообразни клинични казуси и участието на медицинската сестра, а друга група - на женското и детското здраве, към които кандидатката е проявявала интерес в период, предхождащ ориентацията към онкологичното сестринство.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Кандидатката за доцент има почти 17-годишен преподавателски стаж, средно-годишната ѝ учебна натовареност за последните 2 години като главен асистент и ръководител на УС „Медицинска сестра“ е 670, респ. 722 ч. при норматив 324 ч. по решение на АС на МУ (протокол 58/08.02.2016 г.). През предходните 3 години има различаваща се учебна натовареност - 455, 818, 562 ч., поради продължителни отсъствия по болест през 2014 г. и 2015 г., но надвишаваща норматива при нормални условия. Участва в семинарни и практически упражнения по 10 учебни дисциплини, по Клинична практика и практически упражнения по избираема дисциплина „Сестрински грижи в Първичната здравна помощ“. През поледните две години като дузг и главен асистент участва в лекционното преподаване по три дисциплини - сестрински грижи при онкоболни, при неврологично и психично болни. През годините е била активна в програмиране на учебния процес – от 2011 до 2017 г. е участвала в изготвяне и актуализация на 17 учебни програми от Практически основи на сестринските грижи и на една избираема. Работи активно със студенти и като ръководител на техни научни работи има 12 участия в студентски научни форуми. Самостоятелен автор е на учебник по палиативни грижи и съавтор на още три учебника и едно практическо ръководство. Дейността ѝ в тази област е доказателство за загрижеността – нейна и на колегите ѝ - за осигуряване на студентите на достатъчна съвременна учебна литература.

Лични впечатления. Познавам Катя Генова-Егурузе от 2000 г. когато бе студентка в първия випуск на магистърската програма по Обществено здравеопазване, а аз бях ръководител на дипломната ѝ работа. Отличаваше се с широки професионални интереси, солидна общомедицинска подготовка. Прецизна и добросъвестна като изследовател, с творчески подход, тя защити дипломна работа свързана с участие на медицинската сестра в превенция на рак на гърдата. Приятно ми бе след години да

разбера, че тя е продължила работата по подобна тема и бях свидетел на много успешната ѝ защита. Контактите ми с катедра „Здравни грижи“ и студентите ме убедиха в авторитета на К. Генова като преподавател и ерудиран специалист с висок морал. Убедена съм, че като хабилитиран преподавател ще разгърне активност на ново ниво с голяма полезност за обучението на съвременни, отговарящи на новите изисквания, медицински сестри в Медицински университет - Варна.

Заключение. Кандидатката за доцент гл.ас. Катя Генова се явява в конкурса с достатъчна по обем и съдържание научна продукция и дългогодишна преподавателска работа, с положителна качествена характеристика на цялостната си дейност, изпълнила е наукометричните критерии заложи в Закона за развитие на академичния състав и на Правилника на МУ – Варна за приложението му. Това са основанията за моето положително становище и на призова ми към членовете на Научното жури да гласуват **гл. ас. Катя Генова Егурузе да заеме академичната длъжност „доцент“**

29.07.2018 г

Член на НЖ:

доц. Н.Фесчиева, дм